

LITTERATUR

VÄRLDEN SEDD MED SVENSKA ÖGON

I denna översikt recenserar följande böcker:

Jussi Anthal: England inifrån (Bonniers)

Sven Aurén: Fransk metamorfos (Wahlström & Widstrand)

Kaj Björk: Från de Gaulle till de Gaulle (Tidens)

Agne Hamrin: Italienarnas Italien (Bonniers)

Madeleine Kats: Taggig frukt — att leva i Israel (Bonniers)

Tor S. Åhman, Gunnar Schalin och Leif Söderström: En delad värld, Världspolitisk atlas (Gen.stabens Litogr. Anstalt och Utrikespolitiska institutet)

Sven Öste: Vietnam — krig utan hopp (Bonniers)

i avtagande, och läsarnas uppmärksamhet börjar mer och mer rikta sig mot händelserna utanför rikets gränser. Åtminstone får man den uppfattningen, att den ovanligt rika flod av böcker som behandlar främmande länders samhällsstruktur, värderar skeendena där och orienterar om förändringarna, är ett bevis på att den djupfrysta inställningen till isolatismen och den självupptagna provinzialismen håller på att tina. Tack vare sällskapsresorna till utlandet och den så ofta utskällda effekten av massmediat — TV.

Frankrike, som särskilt har negligerats av den på de anglo-saxiska länderna inriktade svenska publiken, ger nu temat för två böcker. *Sven Aurén* har redan tidigare med sina böcker och tidningsartiklar bevisat, att han inte endast väl känner, utan även förstår fransmännen och Frankrike, vilket inte är så lätt som man skulle kunna tro. Hans nya bok, »*Fransk metamorfos*» (Wahlström och Widstrand) underrättar åskådligt och övertygande om de djupgående förändringarna inom det franska ekonomiska livet och dess inverkan på den ganska förstelnade franska samhällsordningen. En rad av utsökta reportage ger läsaren en bild av ett nytt Frankrike i begynnande, och skildrar intelligent vilka problem som uppkommer i samband med omvandlingen. I ett utmärkt slutkapitel skildras den franska allmänhetens relation till de Gaulle

Ännu för en fem—sex år sedan räknades det som ett axiom bland tidningsmän och bokförläggare, att den svenska allmänheten hyste föga intresse för världspolitiken och för främmande länders problem. De som påstod detta, grundade denna tes på landets geografiska läge, den långa fredsperiod som landet åtnjutit och dessutom den neutrala utrikespolitiken.

Det verkar som om den svenska likgiltigheten för världen befinner sig

och gaullismen, med kunnighet och sinne för fransmännens psykologi.

Kaj Björk, riksdagsman, f. d. chef-redaktör, f. d. internationell sekreterare i den socialdemokratiska partistyrelsen och för närvarande rådgivare vid utrikesdepartementet har också publicerat en bok om Frankrike, men en helt och hållet annorlunda än Sven Auréns. Boken »*Från de Gaulle till de Gaulle*» (Tidens förlag) är ingalunda ointressant och saknar inte heller förtjänster. Synd bara att författaren försummade att skriva en undertitel, som hade upplyst läsaren om att boken handlar om det franska socialistiska partiets historia mellan 1945—1958. För Kaj Björk är nämligen alla ekonomiska, politiska och världspolitiska händelser i Frankrike och i samband med Frankrike endast en bakgrund för skildringen av de franska socialisternas person- och klickstrider inom partistyrelsen, partikongressen och Socialistiska Internationalen. Även om Kaj Björks politiska horisont verkar att vara begränsad, är han ingalunda okritisk mot den roll de franska socialisterna spelade i fjärde republikens uppkomst och fall. Särskilt negativt inställd är han mot den franske socialistledaren Guy Mollet — för övrigt med all rätt.

Jussi Anthal, Expressens Londonkorrespondent, har skrivit en lättläst och välupplagd bok om England. Boken, som heter »*England inifrån*» (Bonniers) handlar inte så mycket om politik, författaren riktar sin blick på vardagslivet och det engelska samhällets för utlänningar ofta oförenliga uppenbarelse. Det är en nästan förpliktande tradition bland svenska skribenter, att använda en sentimental ton om England, och att med en överseende mild sarkasm beskriva allt ologiskt, alla kuriositeter och orättvisor som det engelska livet är så rikt på. Jussi Anthal går inte i samma

spår, han belyser pietetslöst hur föråldrade många av det engelska samhällets institutioner är, och är inte övertygad om, att ett engelskt under skall ske inom den närmaste framtiden. En kritisk inställning, men författaren ger god grund för den med konkreta exempel.

Väsentligt mindre välgrundad är den ytterst skarpa kritik som *Sven Öste* riktar mot Amerika och amerikanarnas politik i Vietnam. Författaren är utan tvivel en begåvad utrikesreporter, kunnig och intelligent, men när det gäller analys och bedömning blir han ofta subjektiv och därför opålitlig, och dessa negativa egenskaper genomtränger hela hans bok: »*Vietnam — krig utan hopp?*» (Bonniers). Förra året publicerade Öste en bok om neger- och fattigdomsproblemet i USA och målade dem med ytterst dystra färger. Nu, i förordet till den nya boken, förkunnar han att, »lysande framsteg har gjorts på områden där jag för ett år sedan såg mörker», och det är en erkännansvärd hederlig rättelse men ger upphov till en känsla, att kanske skall Sven Öste nästa år återkalla även sina konstateranden om Vietnam.

Ja, författaren har på sin palett bara två färger, svart för allt vad amerikanerna gjort och vitt för Vietcongs och Nord-Vietnams alla handlingar. Han drar falska paralleller mellan Algeriet och Syd-Vietnam, betecknar den syd-vietnamesiska regeringen som en med polisterror arbetande tyranni, samtidigt som han glömmer att berättat om kommunistregimens tyranni i Nord-Vietnam. Öste är naiv, när han flera gånger påpekar att den s. k. Befrielsefrontens ledning till sin majoritet består av icke-kommunister, trots att han vet hur kommunisterna använde samma fronttaktik i alla öst-europeiska länder, och att det t. ex. i Öst-Tyskland och Polen fortfarande

existerar icke-kommunistiska partier — på papperet. En lika tillgjord naivitet är det, när han skriver att det inte alls är säkert, att Vietcong vill förena Syd-Vietnam med det kommunistiska Norden, och att Hanoi skulle vara oavhängigt från Kina.

Ibland går denne »unge arge man» så långt, att han visar viss förståelse för att Vietcong »avlägsnar», d. v. s. mördar skollärarna och sjukstugornas personal. Sådana och liknande tankegångar gör, att boken ofta verkar mer som en propagandabroschyr än som en objektiv och kritisk skildring.

Svårare är det att recensera *Madeleine Kats'* bok om Israel, därför att boken egentligen inte handlar om judestaten, dess politiska eller ekonomiska situation, utan om författarinnan själv. Den unga journalissan, som hon själv beskriver det, led under sin uppväxttid av komplex för att hennes far var jude. Hon revolterade mot att av vissa kamrater betraktas som annorlunda, samtidigt som hon själv kände sig annorlunda, därför att hennes far och farföräldrar var judar. För att avreagera sig dessa virriga känslor till Israel, anslöt hon sig till en grupp invandrare och blev sänd till en vänstersocialistisk kibbutz för att lära sig hebreiska och betala för uppehållet med halvtidsarbete. Hennes, mestadels negativa, upplevelser där skildras detaljerat i »*Taggig frukt — att leva i Israel*» (Bonniers), ofta personligt och skickligt skriven, ibland omoget och ologiskt. Hon syndar genom felet att av dessa erfarenheter dra slutsatser om hela Israel och t. o. m. om själva judendomen, trots att hon själv vet, att inte mer än åtta procent av israeliterna tillhör kibbutzerna, och av dem är högst tjugofem vänstersocialistiska. Vissa recensenter skrev om boken, att den är en debattbok, men ingen debatt följde; det finns nämligen ingenting att debat-

tera om man inte vill blanda sig i författarinnans privatliv och privata känslor. Men boken är, som en självbekännelse, värd att läsa.

Det är alltid en fröjd att läsa en bok eller en artikel av *Agne Hamrin*, och den känslan blir säkert de uppfyllda av, som läser hans senaste alster »*Italienarnas Italien*» (Bonniers). I denna, även till det yttre vackra bok, ger författaren en helhetsbild av det italienska samhället, dess institutioner och funktion. Det gäller här allvarliga ting, som familjens, politikens, kulturens och religionens värld, den ekonomiska utvecklingen, seder och oseder, patriotism och nationalism. Trots det är inte boken tröttnande, för Agne Hamrin skriver med en klar och logisk stil, och ur varje rad lyser författarens djupa humanism igenom. »*Italienarnas Italien*» låter oss göra bekantskap med ett land och ett folk, vilket turisterna och korttidsresenärerna annars aldrig skulle ha möjlighet att lära känna. Sådana böcker tjänar verkligen det stora ändamålet, att föra Europas folk närmare till varandra.

Till sist skall här nämnas med lovord ett verk, som är ett synnerligen nyttigt hjälpmedel för alla, som sysslar, eller börjar syssla med världspolitikens frågor. »*En delad värld, Världspolitisk atlas*», publicerad av Generalstabens Litografiska Anstalt i samarbete med Utrikespolitiska Institutet. För de lätt överskådliga och väl markerade kartorna står *Leif Söderström*, den koncisa och objektiva texten är skriven av *Tor S. Åhman* och *Gunnar Schalin*. Världspolitisk atlas har nu kommit ut i sin andra och utvidgade upplaga, vilket också bevisar påståendet i denna artikels inledning: den svenska allmänhetens intresse för yttervärlden är i tilltagande.

L. H.